

*Шинкар Руслана Олександрівна,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр» педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

МОЖЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Одним з ключових принципів Державного стандарту початкової освіти є «презумпція талановитості кожної дитини», яка передбачає, що всі діти обдаровані і талановиті, а завдання вчителів у Новій українській школі – підтримувати цю талановитість, плекати і розвивати індивідуальність кожного учня. Розвиток творчої особистості молодших школярів з особливими освітніми потребами – одне з пріоритетних завдань початкової школи сьогодні.

Дослідники повсякчас цікавилися проблемою розвитку творчої особистості. Цінними для нашого дослідження є наукові доробки Г. Костюка, В. Моляко, Р. Павелківа, В. Роменця, В. Рибалка, С. Сисоєвої. Ці, та багато інших педагогів і психологів підкреслюють важливість художньої творчості для загального і, особливо, естетичного розвитку особистості дитини, стверджуючи, що дитяча творчість є явищем унікальним.

Проблему розвитку та впровадження інклюзивної освіти в Україні досліджували О. Будник, А. Колупаєва, Л. Миськів, Ю. Найда, К. Островська, М. Порошекно, Ю. Почкун, О. Поясик, Л. Савчук, Т. Сак, Т. Скрипник, О. Таранченко, З. Шевців та інші. У своїх роботах науковці акцентують увагу на різних аспектах проблеми інклюзивної освіти, ґрунтовно аналізуючи стан її впровадження в Україні та за межами.

Відповідно до реалізації Концепції «Нова українська школа», одним із першочергових завдань є уведення моделі інтегрованого навчання на засадах компетентнісного підходу та органічного забезпечення єдності знань, здобуття умінь, оволодіння навичками та творчими активностями. У початковій школі інтеграція здійснюється, насамперед, через інтегрований курс «Я досліджую світ», метою якого є розширення початкових знань дітей про предмети і явища сучасної дійсності, природи та соціуму; розкриття в зрозумілій формі зв'язків між різною неживою і живою природою та позитивним впливом людини на світ природи; виховання любові до рідної землі; формування вміння аналізувати, оцінювати, узагальнювати, систематизувати об'єкти та явища, встановлювати закономірності та зв'язки між ними; вчиняти уміння і навички практичної діяльності [1].

На основі Державного стандарту початкової освіти затверджено дві типові освітні програми: перша за авторства О. Савченко, друга – Р. Шияна. Підґрунтям учіння є діяльнісний підхід, що допомагає змінити або перемістити освітні акценти в сферу активної продуктивної діяльності. Саме цілеспрямованість та системність діялісного підходу допомагає здобути результат у процесі постійного зворотного зв'язку. Тому в процесі навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» перевага надається демонстраційним і лабораторним досліддам, практичним роботам, екологічному моделюванню, спостереженням в природі, прогнозуванню, вирішенню ситуативних доручень під час практичної діяльності з охорони довкілля [4].

Педагогічний досвід вітчизняних і зарубіжних учителів з організації дослідницької діяльності підтверджує її великий вплив на активізацію творчості та розвиток творчих здібностей. Зокрема, Г. Станіславська зауважив, що головна мета досліджень дитини спрямована на розвиток не лише інтелекту, а й їх творчих здібностей [3].

У навчальній та позакласній діяльності під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» О. Красовська, Н. Міськова, О. Хом'як та М. Шкабаріна рекомендують використовувати метод проєктів, який допоможе у формуванні навичок критичного погляду на подану інформацію, групову та колективну взаємодію, уміння диференціювати обов'язки та відповідально підходити до результатів зробленої роботи [2].

Погоджуємося з авторами і вважаємо, що залучення учнів з особливими освітніми потребами до активної проєктної діяльності на уроках «Я досліджую світ» сприятиме не лише розвитку їхніх творчих здібностей, а й можливості продемонструвати їх серед здорових однолітків. Молодші школярі з ООП почуватимуться залученими до спільної справи, поділятимуть з командою завдання, обов'язки і відповідальність за результат, матимуть нагоду випробувати власні уміння з різних позицій: організатора, творчого ідейника, виконавця, оратора тощо. З огляду на те, що розробка проєктів передбачає дослідження природних особливостей рідного краю, проблем та завдань, пов'язаних з навколишнім середовищем, учні з ООП можуть мати певний досвід, яким захочуть поділитися з іншими. Така спільна діяльність виховує в молодших школярів емоційне та ціннісне ставлення до природи, її охорони, власного здоров'я тощо.

У другому класі учнів з особливими освітніми потребами слід залучати до участі у творчих проєктах. Кінцевим продуктом такого проєкту можуть бути малюнки, газети, журнали, плакати, колажі, постери, вистави, відеофільми.

Таким чином, проєктна освітня робота учнів під час вивчення дисципліни «Я досліджую світ» повинна спрямовуватися не тільки на поглиблення наукових знань молодших школярів з ООП та вирішення проблемних освітніх питань, а й на здобування активного досвіду самостійного виконання доручень, задач, уміння формулювати задачі, творчі запитання, уміння працювати в команді, навички знаходити нестандартні, оригінальні, творчі рішення проблеми, уміти розкривати свій особистісний потенціал, проявляти творчість.

Одним із перспективних напрямів, що призводить до розвитку творчих активних здібностей учнів, зокрема тих, котрі потребують особливої освітньої підтримки на уроках «Я досліджую світ», є створення лепбуку. Це інтерактивна тека де міститься структурований тематичний матеріал та набір практичних завдань. Такий вид діяльності використовують для закріплення, повторення та поглиблення матеріалу теми.

З метою максимального розвитку творчих здібностей молодших школярів, зокрема з ООП слід використовувати інтерактивні методи: вигадкування загадок; метод «Авторське крісло»; «Моделювання ситуацій»; «Малювання навпаки»; ігрова діяльність (наприклад, «Рекламна кампанія»: за ілюстраціями предметів, діти вигадують рекламні слогани та складають рекламний проєкт), «З'ясування основних проблем» (через рясні дощі загинув врожай, навесні погано вирости озимі); «Карусель» (наприклад, «Що таке добро?», «Шкідливі звички», «Толерантність та терплячість», «Допомога стареньким») тощо.

Таким чином, інтегрований курс «Я досліджую світ» має значний потенціал для розвитку творчих здібностей учнів початкової школи з ООП. Основними способами реалізації змістовних ліній курс є дослідна і проєктна діяльність, спостереження, експерименти, дидактичні ігри, екскурсії, інтерактивні вправи, лепбуки, які спрямовані на формування похвальної атмосфери на уроці, стимулюючого освітнього середовища до творчої активної діяльності, когнітивного мислення, образної уяви, красивого мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусенко І. Інтегрований курс «Я досліджую світ» як інноваційна освітня технологія у початковій школі. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи : матеріали II Всеукр. Наук.-практ. інтернет- 321 конференції*, м. Ніжин, 17 жовтня 2019 р. / за заг. ред. Є. Коваленко, упоряд. Т. Гордієнко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 262 с.

2. Красовська О.О., Міськова Н.М., Хом'як О.А., Шкабаріна М.А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній і дослідницькій діяльності учнів на уроках в початкових класах Нової української школи. *Вісник науки та освіти*. (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2023. № 2(8) 2023. С. 448-462.

3. Станіславська Г.П. Розвиток творчих здібностей школярів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 64 с.

4. Хом'як О.А. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів засобами інноваційних технологій навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу : монографія / авт. кол. : Красовська О.О., Максимчук Н.С., Міськова Н.М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : видавець О. Зень. 2023. С. 287-323.

ЗМІСТ РОЗДІЛУ 3

Математична освітня галузь

1	<i>Антикало Марія Василівна</i> Формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках математики шляхом використання проблемних ситуацій в умовах реалізації концепції Нової української школи	77
2	<i>Бобровник Юлія Володимирівна</i> Особливості впровадження комп'ютерних технологій для формування математичної компетентності молодших школярів в освітньому середовищі Нової української школи	80
3	<i>Боричевська Тамара Адамівна</i> Розвиток творчої активності молодших школярів засобами використання інноваційних освітніх технологій при вивченні математичної освітньої галузі	83
4	<i>Галуха Аліна Олексіївна</i> Математичний розвиток молодших школярів засобами інформаційно-комп'ютерних технологій в освітньому середовищі Нової української школи	86
5	<i>Гонта Тетяна Геннадіївна</i> Діяльнісний підхід до навчання математики молодших школярів в умовах реалізації концепції Нової української школи	89
6	<i>Данюк Вікторія Сергіївна</i> Особливості формування креативного мислення молодших школярів на уроках математики в умовах реалізації концепції Нової української школи	92
7	<i>Димарчук Ірина Віталіївна</i> Інноваційні освітні технології формування математичної компетентності молодших школярів	95
8	<i>Крільо Олена Василівна</i> Умови розвитку критичного мислення молодших школярів засобами використання проблемних ситуацій на уроках математики в освітньому середовищі Нової української школи	98
9	<i>Лисенко Наталія Миколаївна</i> Формування математичної компетентності молодших школярів шляхом упровадження інформаційних технологій в освітнє середовище Нової української школи	101
10	<i>Малета Оксана Василівна</i> Особливості впровадження ігрових технологій на уроках математики у початкових класах в освітньому середовищі Нової української школи	104
11	<i>Павлюк Іванна Іванівна</i> Умови формування математичної компетентності молодших школярів шляхом впровадження інтерактивних технологій в умовах реалізації концепції Нової української школи	107
12	<i>Прохонюк Яна Володимирівна</i> Формування креативності	110

	молодших школярів на уроках математики в початкових класах засобами ігрових технологій	
13	<i>Рошинець Антоніна Іванівна</i> Особливості впровадження проєктних технологій для формування математичної компетентності молодших школярів	113
14	<i>Тимошенко Аліна Русланівна</i> Формування математичної компетентності молодших школярів в освітньому середовищі Нової української школи шляхом впровадження новітніх освітніх технологій	116
15	<i>Чайковська Ілона Костянтинівна</i> Формування математичної компетентності молодших школярів шляхом використання конструкторів LEGO в навчальному процесі	119